

Boerenerven als bouwsteen voor biodiversiteit op Schiermonnikoog

Provincie Fryslân en Vivara Pro laten zien hoe natuurwinst ook buiten natuurgebieden mogelijk is

Auteur: Heleen Kommers

Het project maakt deel uit van een bredere aanpak rond biodiversiteit en natuurherstel op en rond Natura 2000-gebieden. Op Schiermonnikoog kwam daar een bijzonder uitgangspunt bij: de wens van de boeren zelf om hun erven natuurinclusiever in te richten. 'Het mooie was dat het al in hun eigen visie stond', zegt Dolf Visser van de provincie Fryslân. 'Er was dus vanaf het begin draagvlak.'

Niet losse kastjes, maar een geheel

Dat draagvlak bleek belangrijk. Want het project ging nadrukkelijk niet over het zomaar ophangen van een paar nestkasten. Op elk erf werd gekeken welke soorten al aanwezig waren, welke soorten kansrijk zijn en welke maatregelen daarbij passen. Daarvoor werd eerst een ecologische scan gedaan. Op basis daarvan volgde per erf een eigen plan. 'Je kunt wel iets plaatsen voor een soort die er helemaal niet voorkomt, maar dat heeft natuurlijk geen zin', zegt Frank Peeters van #GVivara Pro. 'De mix moet gewoon kloppen. Welke soorten zitten er, welke wil je stimuleren en welke voor-

'Alleen voorzieningen plaatsen is niet genoeg. Je moet ook zorgen voor voedsel en dekking'

zeningen passen daarbij?' Zo kwamen er onder meer nestkasten, paalkasten, insectenvoorzieningen en andere fauna-elementen. Tegelijk werden de erven groener ingericht met hagen en andere beplanting. Juist die combinatie is volgens Peeters essentieel. 'Een hotel zonder restaurant krijgt ook geen gasten. Alleen voorzieningen plaatsen is niet genoeg. Je moet ook zorgen voor voedsel en dekking.'

Van verplichting naar overtuiging

Voor Vivara Pro was het project ook bijzonder omdat het niet voortkwam uit een wettelijke compensatieverplichting, maar uit een gezamenlijke wens om echt iets toe te voegen. Dat maakt het volgens Peeters een ander verhaal dan veel reguliere opdrachten. 'Hier kwam het initiatief echt voort uit de wens van de boeren om natuur en landbouw samen op te pakken. Dat voel je in zo'n project.'

Dat sluit goed aan bij wat Vivara Pro meer wil laten zien. Het bedrijf verkoopt dan wel inbouwstenen, nestkasten en andere voorzieningen, maar ziet die producten vooral als onderdeel van een groter verhaal. Niet het product op zich staat centraal, maar de vraag hoe je een plek ecologisch sterker maakt.

Biodiversiteit ook buiten het natuurgebied

Voor de provincie Fryslân past het project binnen een bredere ambitie. Visser werkt aan Natura 2000 op de Friese Waddeneilanden en aan een Europees programma (All4Biodiversity). Daarbij gaat het niet alleen om herstel in natuurgebieden, maar ook om de gebieden eromheen. Juist daar valt veel winst te halen. 'We willen de dalende lijn van biodiversiteit ombuigen naar een stijgende lijn', zegt hij. 'Dat lukt niet alleen binnen de grenzen van een natuurgebied. Je moet ook kijken naar de omgeving eromheen.'

Op Schiermonnikoog speelde daarnaast nog iets anders. De boeren kwamen eerder al samen met een eigen toekomstplan voor het eiland. Daarbij is onder meer gekeken naar een kleinere veestapel en naar nieuwe verdienmodellen. De vergroening van de erven paste in die bredere beweging. 'Ze wilden natuurinclusiever boeren en dat ook laten zien op hun erf', aldus Visser.

In één week uitgevoerd

Opvallend was de snelheid van de uitvoering. In één werkweek werden de maatregelen op alle zeven erven gerealiseerd. Dat vroeg om

Frank Peeters

Vivara Pro

Dolf Visser

Provincie Fryslân

'Welke soorten zitten er, welke wil je stimuleren en welke voorzieningen passen daarbij?'

een strakke voorbereiding, maar pakte goed uit. Volgens Peeters hielp het dat het om boerenerven ging, met letterlijk meer ruimte om te werken. 'Op een erf kun je makkelijker manoeuvreren dan in een stad. Daar heb je geen gedoe met geparkeerde auto's of afgesloten straten. Hier kon het team echt meters maken.'

Ook logistiek was het project anders dan gebruikelijk. Alles moest naar het eiland, tijdelijk worden opgeslagen en op het juiste moment klaarstaan. Toch leverde dat volgens hem geen grote problemen op. 'Dat was vanaf het begin goed geregeld. Dan kun je ook tempo maken.'

Die praktische instelling hielp ook in de samenwerking. De plannen moesten in korte tijd worden uitgewerkt, afgestemd en uitgevoerd. Daarin trokken provincie en Vivara Pro nauw samen op. 'Er moest veel gebeuren in korte tijd, maar dat ging heel goed', aldus Visser. 'Er is echt meegedacht, zowel inhoudelijk als praktisch.'

Erven als voorbeeld voor anderen

De eerste resultaten in ecologische zin moeten nog blijken. Daarvoor is het nog vroeg. Toch zien beide partijen nu al dat het project iets laat zien wat breder toepasbaar is. Niet alleen op de Waddeneilanden, maar ook elders in

Nederland. 'Eigenlijk wil dit project zeggen: kijk, het kan gewoon', zegt Visser. 'Er wordt vaak moeilijk over gedaan, maar op heel veel plekken kun je al iets doen. Klein of groot.'

Peeters ziet vooral kansen voor boerenerven en andere overgangen tussen bebouwing en landschap. Hagen, kleinschalige landschapselementen en voorzieningen voor fauna kunnen daar samen een netwerk vormen. 'Dat wordt echt onderschat. Juist die verbindingen zijn belangrijk voor biodiversiteit.'

Daarmee is het project op Schiermonnikoog meer dan een eenmalige actie. Het laat zien dat natuurinclusieve maatregelen niet alleen iets zijn voor grote natuurontwikkelingsprojecten of stedelijke nieuwbouw. Ook op bestaande erven kan in korte tijd veel gebeuren, als visie, draagvlak en uitvoering samenkomen. Of, zoals Visser het samenvat: 'Soms is het helemaal niet zo moeilijk. Je moet het vooral gewoon doen.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!